SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 227
van **NADIA SMINATE**
datum: 8 maart 2023

---

aan **BART SOMERS**
VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Survey Samenleven in Diversiteit (SID) en Barometer Samenleven - Methodologische aanpak van bevraging

Op 28 februari jl. hadden we in de commissie voor Binnenlands Bestuur een debat over de meertalige bevraging inzake de Barometer Samenleven. In navolging van dit debat had ik de minister graag een aantal vragen gesteld. Ik wil daarbij aangeven dat mijn hele vraagstelling betrekking heeft op zowel de Survey Samenleven in Diversiteit als de Barometer Samenleven. Gelieve de integrale methodologische nota over de werkwijze van deze bevragingen bij het antwoord te voegen, dit zowel voor 2022 als voor 2023.

Er wordt ingezet op meertaligheid om de respons bij personen van buitenlandse herkomst te verhogen. Het gebruik van vreemde talen wordt in beperkte mate toegestaan, op voorwaarde dat een aantal cumulatieve criteria aanwezig zijn, zo stelt alvast de adviespraktijk van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT). Men geeft telkens aan dat het over een uitzonderlijke casus gaat die dergelijk gebruik moet verklaren: een anderstalige tekst kan enkel aangewend worden als het over een specifieke doelgroep gaat. In deze uitzonderlijke gevallen moet men ook altijd aangeven dat het vertalingen van het Nederlands betreft.

In het geval van de voornoemde bevragingen gaf de minister 'de eerste integratiefase' als reden tot uitzondering aan, zonder daarbij in te gaan op de details. Daarom zou ik graag bijkomende informatie krijgen over de SID-survey en de Barometer Samenleven.

1. Op welke manier verklaart de minister exhaustief de redenen voor de keuze voor het gebruik van andere talen? Staan die duidelijk vermeld in de methodologische nota? Op welke wijze voldoet de vooropgestelde doelstelling aan de geldende richtsnoeren van de VCT over meertalige communicatie? Waarop baseert de minister zich om voor een dergelijke aanpak te kiezen?
2. Werd over de voornoemde bevragingen een advies aangevraagd bij de VCT? Zo ja, gelieve alle beschikbare adviezen aan te hechten bij het antwoord.
3. Op welke wijze verliep en verloopt het gebruik van anderstalige teksten naar 'personen in een eerste integratiefase' concreet? Wordt van bij de start gewerkt met een meertalige contactbrief en op welke wijze wordt de personen eraan herinnerd om deel te nemen?
4. Op welke wijze wordt de 'eerste integratiefase' in de bevragingen exact gedefinieerd? Welke parameter bepaalt of een mogelijke respondent via meertalige communicatie wordt benaderd of niet? Hoe verhoudt deze handelswijze en de invulling van het

begrip ‘eerste integratiefase’ zich ten opzichte van de werkwijze bij andere Vlaamse administraties?

5. Zijn er aanpassingen aangebracht in de wijze van communicatie tussen de bevragingen 2022 en 2023? Zo ja, kan de minister aangeven over welke aanpassingen het gaat?

BART SOMERS
VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD
op vraag nr. 227 van 8 maart 2023
van **NADIA SMINATE**

---

1. Het Agentschap Binnenlands Bestuur heeft de opdracht om het samenleven in diversiteit beleidsmatig op te volgen en te monitoren met maximale betrokkenheid van de bijzondere doelgroepen. Wetenschappelijk onderzoek rond integratie is niet mogelijk indien de bevraging enkel in het Nederlands gebeurt. Op die manier worden immers personen zonder of met beperkte kennis van het Nederlands uitgesloten en zullen de inzichten op basis van de bevraging dus onvoldoende een weerspiegeling van de realiteit zijn. Daarom krijgt een beperkte groep de uitnodiging om deel te nemen ook in andere talen aangeboden.

   Hierbij wordt voldaan aan de vier voorwaarden van de VCT:

   a. De dienst/instantie maakt geen systematisch gebruik van de vreemde taal, maar slechts ten uitzonderlijke titel of als overgangsmaatregel (d.w.z. tijdelijk) en in beperkte gevallen.

      De bevraging "Barometer Samenleven" richt zich op personen van Belgische, EU en niet-EU herkomst, zowel eerste als tweede generatie. De bevraging vindt plaats in Vlaanderen en in Brussel. De survey "Samenleven in Diversiteit" richt zich op personen van Belgische, Marokkaanse, Turkse, Poolse, Roemeense, Congolese en Afghaanse herkomst.

      Deze groepen worden zowel in het Vlaamse als in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest in het Nederlands aangeschreven.
      Voor de survey "Barometer Samenleven" krijgt een specifieke groep naast de Nederlandstalige brief, ook een samenvatting van de Nederlandse tekst in de andere officiële landstalen: Frans en Duits, en ook het Engels, het Spaans en het Arabisch. Met deze talen wordt ernaar gestreefd om het specifiek doelpubliek zoveel mogelijk te informeren over het doel van de bevraging, wat hen kan stimuleren om de vragenlijst in te vullen. Voor de survey "Samenleven in Diversiteit" wordt eveneens enkel een specifieke groep aangeschreven in het Nederlands met daarbij een exacte vertaling van de brief in een taal van het land van herkomst.

   b. Het gebruik van de vreemde taal wordt verantwoord door een bijzonder doel, zoals het bevorderen van integratie, anderstaligen informeren over het bestaan van een dienstverlening, verzekeren van de gezondheid en de veiligheid.

      Er wordt naar gestreefd om het beleid omtrent de integratie van personen van buitenlandse herkomst te verbeteren. Hierbij is het onder andere belangrijk te weten of personen van buitenlandse herkomst Nederlands spreken, begrijpen, …, zodat hier beleidsmatig kan worden op ingespeeld. De kennis van het Nederlands wordt zowel in de survey "Barometer Samenleven" als in de survey "Samenleven in Diversiteit" bevraagd. Het uiteindelijke doel is de integratie van anderstaligen bevorderen door o.a. de Nederlandse taalkennis te stimuleren. Indien enkel Nederlandstaligen de bevragingen invullen, biedt dit slechts een zeer beperkte of geen informatie over personen die het Nederlands onvoldoende machtig zijn.

c. De anderstalige tekst is bestemd voor een specifiek doelpubliek.

   Survey "Barometer Samenleven": Enkel bij personen van buitenlandse (niet-Nederlandse) herkomst van de 1e generatie (zelf geboren in het buitenland en minstens één van beide ouders heeft een buitenlandse geboortenationaliteit) wordt een specifieke groep aangeschreven in het Nederlands met daarbij een samenvatting van de Nederlandse tekst in de andere officiële landstalen, het Frans en het Duits en vervolgens het Engels, het Spaans en het Arabisch.
   Survey "Samenleven in Diversiteit": Gelijkaardige methodiek als bij de survey "Barometer Samenleven". Enkel bij personen van buitenlandse herkomst wordt een specifieke groep aangeschreven in het Nederlands met daarbij een exacte vertaling van de brief in een herkomsttaal.

d. De anderstalige boodschap wordt gebruikt naast de voorgeschreven bestuurstaal en is slechts een vertaling van de Nederlandse tekst (er wordt dus niet meer of andere informatie gegeven in de vreemde taal dan in het Nederlands). Bovendien wordt er uitdrukkelijk vermeld dat de anderstalige tekst een vertaling is, zodat iedereen over dezelfde informatie beschikt.

   Voor de survey "Barometer Samenleven" zijn de introductiebrieven en de herinnerings/bedankingsbrieven in het Nederlands, aangevuld met een samenvatting van de Nederlandstalige tekst in de andere officiële landstalen, het Frans en het Duits, en in het Arabisch en het Spaans. De aanvulling in de andere talen beperkt zich tot hetgeen absoluut noodzakelijk is. Voor de survey "Samenleven in Diversiteit" gaat het over een exacte vertaling van de Nederlandstalige introductie- en herinneringsbrief in een taal van het herkomstland. Er werd telkens bovenaan de vertaalde tekst aangegeven dat het een vertaling betreft van de Nederlandstalige tekst. De inhoud van de vertaalde vragenlijsten bevat exact dezelfde informatie als de originele Nederlandstalige versie.

2. Bij het gebruik van de survey "Samenleven in Diversiteit" 2017 werd een advies aangevraagd bij de VCT. U vindt het advies als bijlage. Voor de survey "Barometer Samenleven" werd hetzelfde advies gehanteerd, aangezien hierbij dezelfde methodologie werd gevolgd.

3. Op basis van de gegevens van het rijksregister in de steekproef weet het veldwerkbureau welke personen een Nederlandstalige brief moeten krijgen en welke personen een meertalige brief. De specifieke groep die een meertalige brief krijgt, krijgt ook meertalige herinneringsbrieven.

4. Het begrip 'eerste integratiefase' is afhankelijk van de context en het doel. In het kader van de voorliggende surveys was het belangrijk om ook zoveel mogelijk personen te bereiken ongeacht hun kennis van het Nederlands, net om te kunnen nagaan hoe goed personen van buitenlandse herkomst Nederlands kunnen lezen, verstaan, spreken en schrijven. Indien we enkel personen bereiken die voldoende Nederlands verstaan om de enquête in te vullen, zouden we hier een vertekend beeld van krijgen.

   De vraag naar de kennis van het Nederlands (lezen, verstaan, spreken en schrijven) werd zowel in de survey "Barometer Samenleven" als in de survey "Samenleven in Diversiteit" gesteld. Bij de survey "Barometer Samenleven" krijgen we een beeld voor de grote herkomstgroepen (EU, niet-EU). Bij de SID-survey krijgen we een beeld over de kennis van het Nederlands bij specifieke groepen (personen van Marokkaanse, Turkse, Congolese, Poolse, Roemeense en voor de nieuwe editie van de SID-survey 2022 ook personen van Afghaanse herkomst).

   Uit de resultaten van de "Barometer Samenleven" blijkt dat meer dan 90% van de personen van de tweede generatie (zowel bij EU als bij niet-EU herkomst) (zeer) goed

Nederlands spreken. Bij de eerste generatie gaat dit over 56% van de respondenten van niet-EU herkomst en 67% van de respondenten van EU herkomst die (zeer) goed Nederlands spreken.

In de survey "Samenleven in Diversiteit" werd een hele vragenbatterij gesteld over taal (taalgebruik met de ouders, met de partner, met de kinderen, de kinderen onderling in het gezin, kennis van het Nederlands, hoe men Nederlands geleerd heeft, tevredenheid over de opleiding Nederlands, Nederlands als omgangstaal bv. op het werk, in de buurt,…). Voor de resultaten verwijs ik graag door naar de website www.samenleven-in-diversiteit.be.

De kennis van het Nederlands hangt samen met de verblijfsduur en migratieleeftijd. Ook het migratiemotief blijkt een rol te hebben voor taalkennis: respondenten die naar België zijn gekomen om te werken/studeren hebben een lagere Nederlandse taalkennis dan respondenten die omwille van familiale redenen gemigreerd zijn (zowel voor de Europese als de niet-Europese herkomstgroep). In de vervolgstudie van de SID 'Diversiteit & Sociale Samenhang' is kennis en gebruik van het Nederlands één van de vijf domeinen die diepgaand geanalyseerd worden. Eindrapport vervolgonderzoek SID.pdf (vlaanderen.be)

Het zal zeer interessant zijn om de resultaten van zowel de "Barometer Samenleven" als van de survey "Samenleven in Diversiteit" verder op te volgen in de tijd om te kijken hoe de kennis van het Nederlands evolueert en om deze variabelen verder te analyseren naar achtergrondkenmerken (leeftijd, gender, verblijfsduur,…). Personen die niet in België geboren zijn, de buitenlandse nationaliteit hebben of nog geen 10 jaar Belg zijn (tenzij Nederlander) kregen daarom een meertalige uitnodiging.

5. In de communicatie van de bevraging van 2022 was er voor de specifieke groep die een meertalige brief kreeg, één Nederlandstalige brief, één Franstalige en één Engelstalige vertaling. In de communicatie van de bevraging van 2023 was er voor deze groep één Nederlandstalige brief met telkens een samenvatting van de Nederlandstalige brief en een vertaling van deze samenvatting in het Frans, Duits, Engels, Spaans en Arabisch. Personen die enkel Duits, Spaans of Arabisch begrijpen, hebben we misschien bij de eerste bevraging gemist omdat in de brief niet duidelijk was dat deze drie talen ook online beschikbaar waren.

   De groep die een meertalige brief kreeg werd in 2023 iets strikter afgebakend dan in 2022. Zo krijgen Nederlanders enkel Nederlandstalige communicatie. Een grote aanpassing van de methodologie is niet wenselijk omdat dit het nagaan van evoluties doorheen de tijd onmogelijk maakt. Stel dat na een gewijzigde methodologie het aandeel personen dat aangeeft goed Nederlands te spreken stijgt, weten we niet of dit te maken heeft met een beter taalbeleid ofwel met het minder bereiken van anderstaligen bij de bevraging door het beperken van de meertalige uitnodigingen.

BIJLAGEN

1. Methodologie survey "Barometer Samenleven" 2022: Methodologisch rapport BarSam2022_0.pdf (barometersamenleven.be)
2. Methodologie survey "Samenleven in Diversiteit" 2017: samenleven_in_diversiteit_2017_methodologie.pdf (vlaanderen.be) (de methodologie van de survey "Samenleven in Diversiteit 2022" zal in het najaar beschikbaar zijn, maar is analoog aan deze van 2017) .
3. Advies VCT survey 'Samenleven in Diversiteit' 2017